

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף כ"ד
הדף היומי בהלכה: סימן קס"ד סעיף ב' עד סימן קס"ה אמצע סעיף א' ואם אינו
המוסר היומי: אהבת חסד חלק א' פרק ח' אועד אות ב'

לוח
לימוד
יומי

האם מותר להקים סוכה בקרקע ציבורית בחו"ל? והאם מותר לישון בסוכה במיטת קומתיים?

הלכות והנהגות לחג הסוכות

מתוך ביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

אין להקים סוכה בקרקע של רבים כאשר הם מקפידים על כך, ואין לברך על הישיבה בסוכה הבנויה באופן זה. והאחרונים דנו לגבי הקמת סוכות ברחוב בחוץ-לארץ, במקומות בהם רוב התושבים גויים ואינם מוחלים על השימוש בקרקע הרבים כשטח לסוכה; ויש שהחמיר בדבר, אולם רוב הפוסקים כתבו שמותר להקים את הסוכות ברחוב ואף לברך עליהן, ובפרט במקומות בהם יש אישור מהשלטונות להקמתן. ויש שכתב שבארץ-ישראל, בה השלטון כיום בידי יהודים המחויבים במצות סוכה, מותר להקים סוכות ברחובות הערים אף ללא אישור השלטונות והרשויות המקומיות; וכן בבנין של דיירים יהודים - אין צורך לבקש את רשות השכנים להקמת סוכה בחצר המשותפת, כיון שזו דרך השימוש בחצר זו. [סעיף ג, ס"ק י וביה"ל ד"ה וכן] [ביאורים ומוספים דרשו, 12]

שינה בסוכה במיטת קומתיים

מותר לישון בסוכה תחת שולחן או מיטה שגובה החלל שתחתיהם פחות מעשרה טפחים (80-96 ס"מ, לשיטת השו"ת), ואומנם, גג קבוע נחשב כ'אהל' גם כשגובהו פחות מעשרה טפחים, אך כלל זה הוא רק בגג המיועד לשימוש תחתיו, ולא בכזה המיועד לשימוש על גביו, כמיטה וכשולחן. ויש שהורה להקל אף במיטה התחתונה שבמיטת קומתיים (שאינן בה גובה עשרה טפחים בין שני המיטות), משום שהמיטה העליונה אינה מיועדת לשמש כגג לזו שתחתיה, אלא כמיטה לשוכב על גבה. אולם אם גובה החלל שתחת השולחן או המיטה הוא יותר מעשרה טפחים, אין לישון תחתיהם, והעושה כן לא יצא ידי חובתו, כיון שהשולחן והמיטה נחשבים כ'אהל' בפני עצמם, והישן תחתיהם אינו נחשב כישן בצל הסוכה; ונחלקו הפוסקים אם דין זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. [שו"ע תרכז, א, ומשנ"ב א, ג רח ושעה"צ, א; ביאורים ומוספים דרשו, 2, 3 ו-9]

באילו מקרים צריך ליטול ידיים שנית באמצע הסעודה?

מי שנגע באמצע סעודתו במקומות המכוסים שבגוף, או שחיקך בשערות ראשו, או שהטיל מי רגלים - צריך ליטול את ידיו בשנית. ולדעת המשנה ברורה לא יברך על נטילה זו, אך אין למחות ביד המברך; ולדעת החזון איש מותר לברך, ואין למחות ביד הנמנע מלברך. ואם נגע בצואה, או שעשה צרכיו - יברך. וחייב בנטילה זו אף אם אינו מתכוון לאכול עוד פת בסעודה זו, כי אם לאכול מאכלים אחרים או לשתות. ונחלקו הפוסקים אם חובה להסמיך את המשך הסעודה לנטילה זו, או שרשאי להפסיק ביניהן. [סימן קסד, סעיף ב, ס"ק ט-יג, וביה"ל ד"ה יברך; ביאורים ומוספים דרשו, 19; סימן קסה, ס"ק ב; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

חינוך בשערות הראש מחייב נטילת ידיים - האם דין זה אמור בכל שערות הראש?

כאמור, הנוגע במקומות המכוסים שבגופו והמחכך בשערות הראש חייב בנטילת ידיים, וזאת משום שיש במקומות אלו זיעה מרובה. והיודע שגופו ושערותיו נקיים מכל לכלוך וזיעה - נחלקו הפוסקים אם צריך ליטול ידיו. ואין לנגוע באמצע הסעודה גם בבגד שיש בו זיעה מרובה, כגון צדה הפנימי של הכיפה, או מקומות מסוימים בחולצה. וחלק היד שמעל המרפק - הגם שרבים אינם מכסים אותו - נחשב למקום מכוסה; ויש שמצדד להקל בדבר. וכן המחכך בשערות הגלויות שבראש, שאינן תחת הכיפה והכובע - נחלקו הפוסקים אם צריך ליטול ידיו. [סימן קסד, ביה"ל ד"ה שיש; ביאורים ומוספים דרשו, 15, 16, 20 ו-21]

כיצד ינהג הנצרך לברך 'אשר יצר' בעת נטילת ידיים לסעודה?

הנצרך לברך 'אשר יצר' בעת נטילת ידיים לסעודה, אינו יכול ליטול ולברך 'אשר יצר' ואחר כך 'על נטילת ידיים', כיון שמפסיק בין הנטילה לברכתה, וכן אין להפסיק בברכת 'אשר יצר' בין הנטילה לסעודה, ולפיכך ירחץ את ידיו שלא כדין נטילת ידיים לאכילה - כגון שירחצן ישירות מן הברז ללא כלי - ויברך 'אשר יצר', ולאחר מכן יטול ידיו כדין ויברך 'על נטילת ידיים'. ויש אומרים שברכת 'אשר יצר' אינה נחשבת להפסק בין הנטילה לסעודה, ולכן יטול ידיו כדין ויברך 'על נטילת ידיים' ולאחר מכן 'אשר יצר'; וכך נהגו כמה מגדולי ישראל. [סימן קסה, סעיף א וס"ק ב; ביאורים ומוספים דרשו, 3-4]

אתמול למדנו

- הנוטל את ידיו לאחר יציאה מבית הכסא וכדומה, בצורה הכשרה לנטילת ידיים לסעודה - יכול לכוון שהנטילה תועיל גם לסעודת פת שירצה לאכול בהמשך היום, ולא יצטרך לשוב וליטול בסמוך לסעודה. ויש אומרים שהיתר זה אינו אלא כאשר בסמוך לסעודה אין מים מזומנים לפניו, וכדי לצאת ידי חובה גם לפי דעה זו - כאשר יש מים מזומנים לפניו, ראוי שיטול שנית ללא ברכה.
- ההיתר האמור, לאכול סעודת פת על סמך נטילה מוקדמת - הוא אף שלא בשעת הדחק; ויש אומרים שאינו אלא בשעת הדחק, אך שלא בשעת הדחק אין להקל בכך.

מחר נלמד

- בסעודה שמשותפים בה מספר אנשים - האם הגדול שבהם נוטל את ידיו ראשון?
- בסעודות מרובות משתתפים - ראוי שכל אחד יברך 'המוציא' לעצמו
- האם ניתן לברך 'אשר יצר' בין שתי השפיכות בנטילת ידיים?